Norway grants

KLIIMAMINISTEERIUM

Working together for a green, democratic and resilient Europe

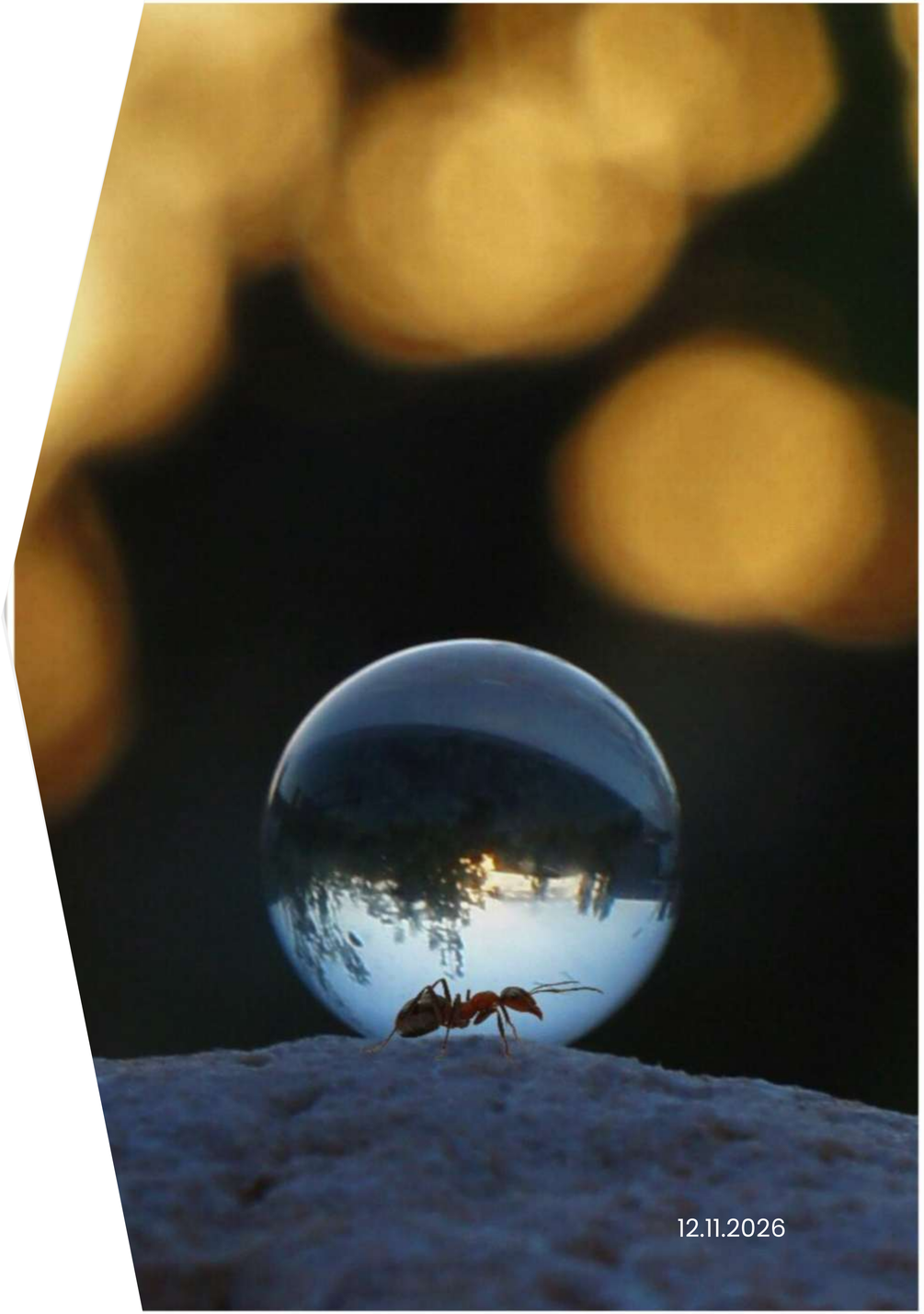
Norra Finantsmehhanism 2021–2028: omavalitsuste keskkonnahoidliku arengu toetusprogramm

Katarina Papp
Projektijuht

Kristiina Jürisoo
Meetme koordinaator

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

12.11.2026

Norra finantsmehhanism 2021–2028 toetab omavalitsuste keskkonnahoidlikku arengut kahe suuna kaudu:

Eeldefineeritud projekt „KESTLIK KOV: keskkonnahoidlik areng kohalikes omavalitsustes“ – ekspertnõu ja tugi KOVidele

Kontakt: Katarina.Papp@kik.ee

Avatud taotlusvoor – 4 mln eur, projektid 50 000–500 000 eurot

Kontakt: Kristiina.Jurisoo@kik.ee

Programmi avamine

Kus: Tartu Ülikooli Muuseum

Millal: 20. jaanuar kell 10-16

Ajakava:

10:00-10:30 Kogunemine
10:30-11:30 Sissejuhatus ja programmi avamine
11:30-13:00 Projekti tegevuste tutvustus ja KOVide ootused
13:00-14:00 Lõuna
14:00-15:30 Keskkonnahoidlikud riigihanked- töötuba KOVidele, SEI Talinn
15:30-16:00 kultuuriprogramm, näks ja kohv

Eeldefineeritud projekt „KESTLIK KOV: keskkonnahoidlik areng kohalikes omavalitsustes“

Programmi operaator: Kliimaministeerium

Projekti elluviija: KIK

Projekti kestus 29 kuud– 06.10.2026–06.03.2029

Projekti eelarve – 1,1 mln eur

Neli põhiteemat KOVide toetamiseks:

1. Keskkonnahoidlikud riigihanked
2. Keskkonnajalajälje ja KHG hindamine
3. Keskkonnaandmete kättesaadavus KOVi tasandil
4. Jäätmereformi rakendamine

Tegevus 1. Keskkonnahoidlikud riigihanked

- **Koolitused ja töötoad:** KHRH põhimõtted ja fookusvaldkonnad (toit, elektrienergia, ehitus, ohtlikud ained), tehnilised tingimused, hindamiskriteeriumid; veebikoolitused Digiriigi Akadeemias.

- **Nõustamine ja pilootprojektid:** individuaalne tugi KOVidele, piloodid (toit, elektrienergia, ehitus, ohtlikud ained). Teata, millal ja mis hanked on tulemas.

- **Riigihangete registri arendus:** uued väljad e-RHRis KHRH tingimuste jaoks; tööriist teavitab hankijat KHRH tingimuste kasutamise võimalusest.

Tegevus 2. Keskkonnajalajälje ja kasvuhoonegaaside hindamine, Eesti Keskkonnaagentuur

- **Miks mõõta:** et aru saada, kus tegelik mõju tekib ja kuhu tasub raha ja tähelepanu suunata; võimaldab seada mõõdetavaid eesmärke ja muutust mõõta ning otsuseid paremini põhjendada.
- **Koolitused:** teooriamoodul (jalajälg, KHG, andmekvaliteet, KHG protokoll, ISO 14064) ja praktikamoodul.
- **Vahepealsel ajal:** kodutöö oma asutuse andmetega ja veebikonsultatsioonid.
- **KOVidele kohandatud juhendmaterjalid:** juhend, hindamismudel ja näidisaruanne

Keskkonnajalajälje ja KHG õpitoad 2027

- **Infotund veebis:** 3. märts
- **Regioon 1, Tallinn:** 10. märts, 6. oktoober
- **Regioon 2, Pärnu:** 17. märts, 13. oktoober
- **Regioon 3, Jõgeva:** 24. märts, 20. oktoober

Vali 1 kuupäev märtsis ja 1 oktoobris.

Tegevus 3. Keskkonnaandmete kättesaadavus KOVi tasandil, 2028

- **Koolitused:** Eesmärk on suurendada KOVide võimekust kasutada olemasolevaid kliima-, energia-, keskkonna- ja jäätmeandmeid planeerimisel, otsustamisel ja seires. Peamine praktiline kasutuskoht on KEKKide koostamine ning nende rakendamise jälgimine.

Mentorprogramm: osaleb 6 KOVi. Mentorluse tulemusena saab KOV vastavalt vajadusele:

- luua uue indikaatori- ja seiresüsteemi;
- korrastada olemasolevat süsteemi;
- siduda andmevood KEKKiga;
- üles ehitada KEKKi rakendamise seire;
- katsetada riikliku energia- ja kliimaandmete töölaua kasutamist.

Tegevus 3. Keskkonnaandmete kättesaadavus KOVi tasandil

- **Käsiraamat:** luuakse praktiline käsiraamat, mis aitab KOVidel kasutada andmeid ja mõõdikuid otsuste tegemisel.

- **Õppereisid:** kaks õppereisi Norra KOVidesse. Fookuses on toimivad lahendused andmepõhise rohepöörde juhtimiseks kohalikul tasandil.

Tegevus 4. Jäätmereformi toetamine KOVides

- **Juhendmaterjalide täiendamine**
- **Koolitused:** 6 koolitust 2027. aastal, 3 2028. aastal, Eesti Jäätmehooldus Keskus
- 2027. a koolitused

  19. Jaanuar : Paide

  25. jaanuar: Viljandi

  16. veebruar: Pärnu

  6. aprill: Jõhvi

  11. mai: Türi

  14. september: Põltsamaa

Jäätmereformi koolituste teemad

- KOVide õigused, kohustused ja võimalused;
- korraldatud jäätmeveo ja jäätmekäitlusteenuste hanked, alusdokumendid, riskid ja levinumad vead;
- tootjavastutusorganisatsioonid (lepingutingimused, riskid) ning KOVide omavaheline koostöö;
- jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine;
- alternatiivne korraldatud jäätmeveo mudel ning KOVide kogemuslood.

Tegevus 4. Jäätmereformi toetamine KOVides

- **Nõustamine:** vähemalt 20 KOVile, 30 tundi/KOV. Iga nõustamisteenuse tulemusena koostatakse KOVi jäätmehoolduse hetkeseisu ja jäätmereformi rakendamise analüüs koos konkreetsete parendusettepanekute ja tegevuskavaga. Analüüsi tulemusi ja parendusettepanekuid tutvustatakse KOVi volikogule.

- **Analüüsid:** kuidas jäätmereform on muutnud KOVide, taaskasutusorganisatsioonide ja jäätmekäitlejate õigusi

- **Ringsed lahendused:** mudeldamine 5 KOVis (korduskasutuskeskus, parandamisteenus jms) ning parimate praktikate jagamine.

Norway grants

KLIIMAMINISTEERIUM

Aitäh! Küsimused?

katarina.papp@kik.ee

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

Avatud taotlusvoor

- **Eesmärk:** toetada KOVi arengudokumentides (nt jäätmekava, ringmajanduse kava, energia- ja kliimakava, rohestamiskava) toodud probleemide lahendamist looduslähedaste lahenduste, linnaökosüsteemi taastamise ning avaliku sektori innovatsiooni ja võimekusega.

- **Sihtgrupp:** KOV üksus või ametiasutus; maakondlik arenduskeskus; keskkonnahariduskeskus, kelle asutajaõigusi teostab kohaliku omavalitsuse üksus; maakonna või piirkonna omavalitsusüksuste liit. Partnerid (Eestist või Norrast) on soovituslikud.

- **Toetuse määr 65–85%** sõltuvalt KOVist (ühistaotlusel kõrgem määr); projekti summa 50 000–500 000 eurot.

- **Toetuse mõju:** parem vastupanuvõime kliimamuutustele, energiatõhusus ja keskkonnatoime ning kliima- ja keskkonnaeesmärkide lõimimine KOVi juhtimisse, planeerimisse ja loamenetlustesse.

Linnaökosüsteemi taastamine ja lisategevus

- **Toetatavad tegevused on:**

1) looduslähedase lahenduse loomine ja linnaökosüsteemi taastamine –> taotleda saavad 20 omavalitsust, kes peavad täitma EL looduse taastamise määruse (2024/1991) artikli 8 linnaökosüsteemi nõudeid.

Need 20 omavalitsust on: Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu, Kohtla-Järve, Viljandi, Rakvere, Maardu, Sillamäe, Paide, Keila, Haapsalu ja Võru linn; Jõhvi, Kambja, Luunja, Saue, Türi, Valga ja Viimsi vald.

2) innovaatiliste madala süsinikuheitega lahenduste piloteerimine.

- **Igas projektis on kohustuslik ellu viia looduslähedase lahenduse ja linnaökosüsteemi taastamise tegevus** (ka siis, kui põhitegevus on nt tööriistade või juhendite arendus), kuid kohaliku omavalitsuse üksustel, mis ei kuulu looduse taastamise kohustusega linnade hulka, on eelarve piirang 5000 eurot. Looduse taastamise kohustusega linnal eelarve piiranguid ei ole.

Toetatavad tegevused ja mõju

- **1. Looduspõhised lahendused ja linnaökosüsteemide taastamine:**

degradeerunud ökosüsteemide taastamine;

uute linnarohealade loomiseks kohapõhise ja korratava looduslähedane lahendus;

rohelise taristu pilootlahenduste rakendamine (eesmärgiga näidata looduslähedaste lahenduste mõju elurikkusele, kuumusstressi vähendamisele või linnakeskkonna kvaliteedi parandamisele);

ökoloogilise sidususe parendamine (nt rohekoridoride või muude sidusust võimaldavate ühenduslahenduste kavandamine ja katsetamine);

elurikkuse ja ökosüsteemihüvede seire (kui see on pilootlahenduse lahutamatu osa ning vajalik selle tegevuse mõju tõendamiseks);

KOV võimekuse suurendamiseks ökosüsteemide taastamise ja looduslähedaste lahenduste lõimimisel planeerimisse ja loamenetlustesse (sh praktiliste tööriistade, juhendite, menetlusmudelite ja pilootkatsetuste väljatöötamiseks ja kasutuselevõtuks).

Toetatavad tegevused ja mõju

- **2. Innovatsioon ja avaliku sektori võimekus:**

- nutikate ja vähese süsinikuheitega lahenduste piloteerimiseks ja demonstreerimiseks KOV teenuse energiatõhususe, vastupanuvõime või keskkonnatoime parandamiseks;

- intelligentsete hoonejuhtimissüsteemide piloteerimiseks, kui tegevuse tulemusel luuakse kohaliku omavalitsuse jaoks praktiline ja korratav mudel energiakulude vähendamiseks ja hoonete kasutuse tõhusamaks juhtimiseks;

- jääksoojuse taaskasutuse lahenduste piloteerimiseks kohaliku tasandi tehnilise või korraldusliku mudelina;

- energiasalvestuse lahenduste piloteerimiseks,

- digitaalsete platvormide või muude digilahenduste piloteerimiseks, kui need toetavad energia-/ ressursitõhususe või ringsete pilootlahenduste andmepõhist juhtimist;

- eluslaborite ja õpikeskuste loomiseks ning käivitamiseks kohaliku tasandi katse- ja õpikeskkonnana uute lahenduste testimiseks, valideerimiseks ja tulemuste jagamiseks;

- ringsete pilootide testimiseks, sealhulgas korduskasutus- ja parandamislahenduste katsetamine kohaliku omavalitsuse üksuse teenusekorraldusliku või koostöömudelina;

- kliimamuutustega kohanemise eesmärkide lõimimiseks planeerimisse ja taristu kavandamisse praktiliste tööriistade, meetodite ja pilootlahenduste abil;

- kohalike taastuvenergia kogukondade arendamiseks koostöö- ja juhtimismudeli piloodina.

Norway grants

KLIIMAMINISTEERIUM

Working together for a green, democratic and resilient Europe

Aitäh! Küsimused?

Kristiina.Jurisoo@kik.ee

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS